

Українська література 1920–1930 років

Конспект уроку української літератури з елементами розвитку критичного мислення

ТЕМА — «Українська література 1920–1930-х років. Вступ»

ОСНОВНІ ПИТАННЯ ТЕМИ

- Літературні угруповання 1920–1930-х років;
- «Розстріляне Відродження»;
- Літературна дискусія.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Після уроку учні зможуть:

- називати основні літературні угруповання 1920-х років;
- пояснювати значення терміна «розстріляне Відродження»;
- оцінювати наслідки втручання влади в мистецький процес;
- висловити власне ставлення до естетичних орієнтирів Миколи Хвильового.

ХІД УРОКУ

I. Вступ

до 10 хв.

Учитель зазначає, що ключовим поняттям теми буде «розстріляне Відродження» і дає змогу учням припустити, про що йтиметься на уроці, або виявити можливі знання з цієї теми. Поки учні відповідають, учитель на дошці складає кластер понять уроку.

Завдання 1. «Калейдоскоп думок». Учитель пропонує учням прочитати кілька цитат про період, який вони вивчатимуть.

«Україна кипіла, як величезний казан на безперестанному шаленому вогні, і в цім казані виварювалися думки й почуття, наново перетворювалися світогляди, дивно змінювалися люди. Тим-то літературні явища цієї доби становлять надзвичайно строкату картину» (Олександр Білецький, український літературознавець).

«Росія самостійна держава? Самостійна! Так і Україна самостійна! Українське мистецтво має розвиватися самотньо» (Микола Хвильовий).

«Без російського диригента наш культурник не мислить себе. Він здібний тільки повторювати зади, мавпувати. Він ніяк не може втямити, що нація тільки тоді зможе культурно виявити себе, коли найде їй одній властивий шлях розвитку. Він ніяк не може втямити, бо він боїться — дерзати!» (Микола Хвильовий).

«Повна колективізація сільського господарства, зростання великих державних сільсько-господарських підприємств і озброєння радгоспів та колгоспів передовою машинною технікою... Піднести до розуміння цих завдань, що стоять перед пролетаріатом СРСР і пролетаріатом цілого світу, — бойове завдання Спілки пролетарсько-колгоспних письменників» (3 рішення Пленуму Спілки пролетарсько-колгоспних письменників «Плуг»).

«Коли Комуністична партія СРСР зрозуміла свою поразку, вона почала діяти забороненими методами: репресіями, замовчуванням, нищівною критикою, арештами, розстрілами... Трагічна доля покоління 20–30-х років демонструє усю силу українського духу, його творчий потенціал, необхідність свого шляху й незалежності від впливу інших культур». (Вікіпедія).

Учні мають:

- визначити слова, які, на їхній погляд, найточніше характеризують період 1920–1930-х років (*Орієнтовні відповіді учнів*: розмаїття, різнобарвність, мінливість, трагічність, дискусійність, пошук, полярність поглядів тощо);
- проаналізувати джерела цитат.

Завдання 2. Таблиця «З — Х — Д». Далі знання учнів учитель актуалізує за допомогою

таблиці «Знаємо — Хочемо дізнатись — Дізнались». Учні мають пригадати, що їм відомо про розвиток літератури у 1920-х роках, заповнити першу колонку таблиці, а потім занотувати запитання у другій колонці.

Наприкінці вступної частини учитель оголошує тему й очікувані результати уроку.

II. Основна частина уроку

до 25-30 хв.

Завдання 3. Робота за підручником. Учитель пропонує учням ознайомитися із літературним розмаїттям 1920-х років за відповідним текстом підручника. Читаючи текст, учні мають заповнювати узагальнювальну таблицю:

Модерністські групи	Назва організації	Очілюнки й члени угруповань	Естетичні засади (ключові слова)
Символістські			
Футуристські			
Пролеткультівські			

Коли учні закінчили працювати з текстом, учитель ставить їм такі **запитання**:

- Про що свідчить розмаїття літературних угруповань?
- Як ви оцінюєте можливість письменників об'єднуватися в такі угруповання і відстоювати свої естетичні принципи?

Завдання 4. Читання з маркуванням. Учитель пропонує учням об'єднатися в пари, прочитати уривок тексту «Згубне втручання компартії в літературний процес» і промаркувати текст такими символами:

- РВ — текст, пов'язаний з розкриттям сутності терміна «розстріляне Відродження»;
- ДК — положення, що характеризують діяльність компартії;
- П — імена постатей, які стали жертвами більшовицького терору.

Після закінчення роботи учні мають обмінятися думками та відповісти на **запитання**:

- Чим керувалася компартія, коли замість такого розмаїття організацій і літературних угруповань створила єдину Спілку письменників Радянської України?
- Чому літературно-мистецький рух 1920–1930-х років називають «розстріляне Відродження»?

Завдання 5. «Опорні» слова. Для опрацювання наступної частини тексту вчитель пропонує учням застосувати метод опорних слів. Для цього слід об'єднати учнів у пари. Кожен учень, читаючи текст «Літературна дискусія», виписує по одному-два опорних слова до кожної його ідеї. Далі учні в парах мають стисло переказати одне одному зміст прочитаного, користуючись своїми записами. (*Орієнтовні опорні слова до цього тексту*: «Микола Хвильовий», «дискусія», «До Європи!», «Азійський ренесанс», «Підтримка Хвильового», «Сталін і «хвильовізм» тощо.)

Якщо клас працює у швидкому темпі й має досвід роботи зі структурування текстів, то можна запропонувати учням об'єднатися в групи і закартографувати текст.

Після того як учні опрацювали текст «Літературна дискусія», учитель ставить **запитання**:

- Які естетичні орієнтири окреслив Микола Хвильовий для українського письменства?
- Як ви оцінюєте його позицію?
- Чому літературна дискусія була переведена в політичну площину? Які наслідки це мало?

до 7 хв.

III. Підсумкова частина

Завдання 6. Таблиця «З — Х — Д». Учитель пропонує учням завершити роботу з таблицею «Знаємо — Хочемо дізнатись — Дізнались». Таблиця за нашою темою уроку може мати такий вигляд:

Знаємо	Хочемо дізнатися	Дізналися
<ul style="list-style-type: none"> • Про національне відродження початку ХХ ст.: Україна — арена складних політичних подій 	<ul style="list-style-type: none"> • Які письменники творили? • Чи впливала на літературний процес нестабільна 	<ul style="list-style-type: none"> • «Багатоголосся» літературних угруповань і течій

Знаємо	Хочемо дізнатися	Дізналися
<ul style="list-style-type: none"> ● Перемога диктатури пролетаріату. Утворення СРСР. Втрата Україною незалежності. НЕП. Репресії, голодомор ● З одного боку — ліквідація неписьменності, відбудова післявоєнних дій, революційна романтика, НЕПівський плюралізм. З другого — розкол суспільства, розчарування, утвердження тоталітаризму в усіх сферах суспільства ● На початку XX ст. у Західній Європі сформувався новий напрям у мистецтві й літературі — модернізм 	<p>політична ситуація в країні?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Які літературні організації існували, які ідеї проголошували? ● Чи йшли українські літератори «в ногу» зі світовим письменством? ● Які були причини такої жорстокої розправи з літераторами? 	<ul style="list-style-type: none"> ● Про літературну дискусію, яку започаткував Микола Хвильовий ● Про згубне втручання влади в літературний процес ● Про покоління митців «розстріляного Відродження» ● Про боротьбу двох протилежних тенденцій: гуманістичної, творчої, пошукової і централізованої, регламентованої

Завдання 7. Аркуш самооцінювання.
Учитель пропонує учням визначити, чого вони навчилися на уроці та оцінити свої знання

за 3-бальною системою. Аркуш самооцінювання учнів за темою уроку може мати такий вигляд:

Тема уроку: Українська література 1920–1930-х років	Оцінка, балів
Тепер я можу:	
Назвати основні літературні угруповання 1920-х років	
Пояснити значення терміна «розстріляне Відродження»	
Оцінити наслідки втручання влади в мистецький процес	
Визначити суть літературної дискусії та оцінити естетичні орієнтири Миколи Хвильового	